

Prædiken til 6. søndag efter trinitatis

Matt. 5, 20-26

I et interview i Weekendavisen i denne uge nævner Else Marie Bukdahl, igennem mange år rektor for Det Danske Kunstakademi, den store rolle, kristendommen spiller i hendes liv. Hun siger bl.a. med et citat af Boris Pasternak: *Kristus taler i hverdagsglignelser og viser os sandheden i et dagligdags skær – og fortsætter: Det er her og nu, at Kristus taler til os, og det er her og nu, at han sætter de fordringer til os, som vi aldrig nogensinde kan opfylde! Derfor er hans kærlighedsbudskab det centrale i kristendommen, og han er måske især hos dem, der lever i mørket, og som ingen tager sig af.* Citat slut.

Det er her og nu, at han sætter de fordringer til os, som vi aldrig nogensinde kan opfylde, siger Else Marie Bukdahl og er med den konstatering i fuld overensstemmelse med en lang, solid teologisk og kirkelig tradition, der hævder, at vi er ude af stand til at opfylde Jesu radikale fordring om at vise medmennesket kærlighed og barmhjertighed. Vi er og forbliver syndere, og den manglende evne til at opfylde kærlighedens fordringer er en afsløring af vores onde vilje, vores egoisme.

Ikke desto mindre siger Jesus jo i indledningen til dagens tekst: *Hvis jeres retfærdighed ikke langt overgår de skriftekloges og farisæernes, kommer I slet ikke ind i Himmeriget.* Det budskab kan umiddelbart kun forstås på en af to måder. Enten: I kommer slet ikke

ind i Himmeriget. Så langt vil I aldrig kunne drive det i retfærdighed. Håbet om frelse er en illusion. Eller: I kan sagtens gøre det langt bedre end farisæerne og de skriftekloge, men I skal tage jer sammen!

(Jeg kender godt den teologiske finurlighed, der har lagt sig fast på, at der findes en tredje vej. Når mennesket alligevel bliver frelst til sidst, skyldes det, ifølge den udlægning, nemlig ikke menneskets egen retfærdighed, for mennesket er som sagt en synder. Men det skyldes udelukkende, at Gud til sidst i Kristus forbarmer sig over det og giver det del i sin egen retfærdighed. Men lad nu det ligge for i dag).

Altså: Kan kærlighedskravet opfyldes og mennesket derved præstere den fordrede retfærdighed, eller kan det ikke?

I den salme, vi sang lige før, skelner Brorson faktisk mellem et før og efter i menneskets liv og selvforståelse, når det gælder synden – nemlig et før og efter dåben. Om tilstanden før dåben siger han: *Du var, før du til verden kom, og før du noget gjorde, alt under vredens strenge dom, fordømt, fortabt og borte; du havde af forældres blod (nota bene!) et sind, som var din Gud imod og ville ham ej kende.* Det forklarer jo rigtig meget, og især er der – hvis man ikke havde det i forvejen – nu en god grund til at bebrejde sine forældre en hel masse.

Men hvad sker? Hele denne elendighed ned-

Udgivet af

Grundtvigsk Forum

Nr. 159. 114. årgang

Juli 2013

ISSN 0901-2214

sænkes og druknes i dåbens vand, siger Brorson: *De sorte lænker* – nemlig båndene til synden, menneskets onde egenvilje – *sank som bly i dåbens frelse-vande; Gud lod dig fri og skøn og ny i nådens rige lande...* Det kan man kalde en forandring af mennesket: Fri og skøn og ny! Men kan vi nu også stole på, at dåben kan udrette alt dette? I sit stille sind kan man godt have sin tvivl, men Brorson henter fin støtte for sin tro på forandringens mulighed hos ingen ringere end apostlen Paulus i dagens episteltekst, fra Romerbrevet. Paulus taler om, at der i dåben sker en afgørende perspektivvending”, nemlig en afgørende vending i den måde, hvorpå et menneske skal betragte sig selv: *Sådan skal I se på jer selv: I er døde for synden, men levende for Gud i Kristus Jesus*, siger han. Tankegangen er den, måske temmelig mærkværdige eller mystiske, men det er ikke desto mindre tankegangen: At mennesket i dåben vokser sammen med Kristus. Det gamle menneske dør, som Kristus døde på korset, for derefter sammen med Kristus, eller i Ham, at kunne være en ny skabning og leve et nyt liv. Og dermed er vi – igen – tilbage ved det stillede spørgsmål: Kan mennesket opfylde kærlighedens fordring og således drive det højere i retfærdighed end de moralsk ulastelige farisæere og skriftkløge? Eller har Else Marie Bukdahl og en lang teologisk tradition ret i, at det er umuligt? I de betragtninger, som Jesus i dagens uddrag af Bjergprædikenen uddyber sit krav om en større retfærdighed med, laver han en modstilling mellem på den ene side det, man kunne kalde uforsonlighedens etik, og på den anden side: forsoningens etik. Uforsonlighedens etik bygger på den ”retfærdighed”, at forbrydelser og uret skal straffes, og Jesus nævner som et eksempel på den form for retfærdighed det, ethvert barn ved, at ”Den, der begår drab, skal ken-

des skyldig af domstolen”. Det kan næppe nogen være uenig i – formentlig heller ikke Jesus selv. Alligevel finder han altså ikke den form for retfærdighed tilstrækkelig. Hvorfor ikke? Fordi den ingen forsoning, dvs. fred i sindet, bringer. Man kan sørge for, at retfærdigheden sker fyldest, og det bør man vel altid gå efter. Man skal bare vide, at det kommer der i sig selv ingen forsoning ud af. Det er ikke nok. Her over for stiller han så det, man kan kalde forsoningens etik: *Når du bringer din gave til alteret* (for at rense dig over for Gud) *og dér kommer i tanker om, at din broder har noget mod dig, så gå først hen og forlig dig med din broder...* Det er bare så svært, for forholdet mellem mig og min broder, eller medmennesket, er jo aldrig sort/hvidt. Hvorfor skal jeg gå til ham, og ikke han til mig. Hvorfor skal jeg angre og strække hånden ud, han ikke? Det var jo dog ham, der begyndte. Ham, der begik den meste uret. Men det ejendommelige, når vi taler forsoningens etik – den af Jesus efterlyste højere retfærdighed; det ejendommelige er, at Jesus åbenbart slet ikke er interesseret i uretten som faktum, og især ikke hvem, der har skylden. Han siger kun, at vi skal se at komme videre, og hvordan vi skal gøre det: Ved at lade os forsones. Ved at vende blikke fra ”synden”, fortiden, forurettelsen, den dårlige samvittighed, skyldfølelsen. Ved at vende blikket fra vreden, hævnlysten, og hvad det nu end er, det kaldes, det der binder livet bagud – og i stedet rette blikket mod fremtiden, som er Guds. Erstatte det nagende skete med troen og håbet, der lever af evangeliet om Guds nåde og kærlighed med dåben og nadveren som de håndgribelige tegn på kærlighedens fællesskab med Ham. Er den slags for abstrakt – eller kan vi bruge det? Den geniale norske psykolog og konfliktforsker Jan Atle Andersen, der er stærkt inspi-

reret af Jesu forkyndelse, taler et sted om nødvendigheden af at forsones sig. Han siger: *Den, som bærer nag, lider. Tanken på uvennen tager sjælefreden fra ham. Gamle krænkelse kværner i hukommelsen. Det, vi ikke har forsonet os med, binder os til fortiden og hindrer os i at komme videre i livet. At forlade er måske et bedre ord end at tilgive. At forlade, i betydningen lægge bag sig, frigøre sig fra. Den, som bærer nag, lænker sig til uvennen i afmagt.* Det kan pludselig gå op for en, hvor fantastisk det i grunden er, at vi i Fadervor bønnen siger: *Forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere...* Vi beder Gud om hjælp til at lægge skyld, synd, elendighed – både den, der er påført os, og den vi selv har påført andre – bag os. Og erstatte den med en fremadrettet tro og et håb, der er et spejl af hans nåde og kærlighed. Vi kan således vedrørende det stillede spørgsmål konkludere: Når Jesus af menneskene kræver en retfærdighed, der overgår farisæernes og de skriftkløges, så er det ikke for at piske dem med yderligere krav og fordringer, i et omfang som de ikke kan opfylde! Men det er for at bringe dem lindring og åbne deres formørkede sind for fremtiden. Men kan det så lade sig gøre? Ja, det er et rigtigt godt spørgsmål, som enhver selv må svare på. I hvert fald: Problemet i kristendommen er ikke, at mennesket ikke bliver frelst, for Gud har i Kristus bundet sig ubetinget til sin frelsende vilje. Problemet er snarere, at mennesket bliver ved med at kigge det forkerte sted hen. Bagud i stedet for fremad – eller sagt på en anden måde: Bliver ved med at se på sig selv som den, end ikke Gud har noget håb for. Den af Jesus formulerede fordring er ikke uopfyldelig. Det er bare for mennesket så svært at give slip og se frem i troens og håbets forstand i stedet for tilbage. Det er, som

om risikoen ved at forlade og lægge bag sig på så mange af livets områder forekommer så uudholdelig, at man hellere vil dø i synden.

Forfatteren Suzanne Brøgger har i en artikel – i øvrigt også i denne uges Weekendavis – en sætning, som man burde gøre til sit kristelige motto: *Mit mål er ikke at opnå noget, men at risikere noget.*

Og det skal vi synge om nu i Jørgen Gustava Brandts: Tænk, at livet koster livet. En salme, der også sætter et ord på forsoningens gevinst: Hvert et skridt du tager så frit nu er identisk med din tro. Amen.

Jens Torkild Bak

Ribe Domsogn

Salmer:

754, 396, 452, 14, 684/467.

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk